

PARÇALANMIŞ KENTSEL MEKÂN
Bellekten Politikaya, Metaverse'ten Sinemaya

EDİTÖRLER
SENEM KURTAR
CEYDA KURTAR ANLI

PARÇALANMIŞ KENTSEL MEKÂN

Bellekten Politikaya, Metaverse'ten Sinemaya

Editörler: Senem Kurtar, Ceyda Kurtar Anlı

Yazarlar: Tolgahan Aydiner, Ahmet Emin Bülbül, Mustafa Doğanoğlu, Halil Ecer, Senem Kurtar, Ceyda Kurtar Anlı, Zehra Âzâde Soysal, Sinem Şahin Yeşil

Nika Yayınevi - 211

1. Baskı: Ekim 2023

ISBN: 978-625-7653-99-2

Sertifika No: 48850

Kapak Tasarım: Aycan Kurt

Sayfa Düzeni: İlhan Ulusoy

© Bu kitabın basım, yayın, satış hakları © Nika Yayınevi Basım Yayın Matbaacılık Dağıtım Reklam Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, mekanik, elektronik, manyetik ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz. Kitaptaki yazıların her türlü hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

Baskı ve Cilt: Bizim Büro Matbaacılık

Sertifika No: 42488

Nika Yayınevi

Kültür Mah. Dr. Mediha Eldem Sokak

No: 55/2 Kızılay/Ankara

T: 0312 433 71 15

www.nikayayinevi.com.tr

info@nikayayinevi.com.tr

PARÇALANMIŞ KENTSEL MEKÂN

Bellekten Politikaya, Metaverse'ten Sinemaya

EDİTÖRLER

Senem Kurtar

Ceyda Kurtar Anlı

YAZARLAR

Tolgahan Aydın, Ahmet Emin Bülbül, Mustafa Doğanoğlu,
Halil Ecer, Senem Kurtar, Ceyda Kurtar Anlı, Zehra Âzâde Soysal,
Sinem Şahin Yeşil

Nika Yayınevi

İÇİNDEKİLER

EDİTÖRDEN.....	7
Ecdadın İzinde: “Yeni” Türkiye’de ‘Millî İhya’ ve Altın-Çağ Mitini Mekân Üzerinden Okumak	17
Mustafa Doğanoglu	
Kenti Bir İstisna Olarak Düşünmek	35
Halil Ecer	
Türkiye’de Kentsel Politikanın Dağınık/Karmaşık Ekolojisinde “Yerel Yönetimler”	63
Tolgahan Aydın	
Hayatî Mekân: İz Bırakma’da Kentin Politik Ekolojisi	107
Ahmet Emin Bülbül	
Mekânsal Ayrışmanın İzinde: Heterotopya ve Metaverse Çılgınlığı	127
Senem Kurtar, Ceyda Kurtar Anlı	
Korku Şehrinin Sokakları: Kent Distopyaları.....	169
Sinem Şahin Yeşil	
Ve Nar çatladı!	193
Zehra Âzâde Soysal	
Yazarlar Hakkında	231

EDİTÖRDEN

Bir düş mü, ağıt mı, arzu ya da talep mi yoksa bir feryat mı? Çağdaş kentin birkaç asırlık tarihsel gerçekliği ve kenti bir sorun olarak görme eğiliminin teorisinin çeşitli alanlarını yoğunluklu olarak meşgul ettiği tüm süreci göz önünde bulundurduğumuzda yanıt ‘hepsi’ diyebilmeyi mümkün kılacak ölçüde kapsamlı, karmaşık ve çelişkilidir. Henri Lefebvre’nin kenti bir hak alanı olarak talep ve feryatla tanımlarken dem vurduğu derin çelişki ya da Mike Davis’in Haçlı seferinin bir uzantısı olarak gördüğü kente kitlelerin özgürlük ve demokrasi alanlarının yıkımı olarak yaklaşması kente dair geniş ve çelişkiler barındıran tüm bu tartışmaların nedenli birbirinden ayrılan uç noktalar olarak düşünsel zemininde gerildiğinin, genişlediğinin temsiline iki sağlam örnektir. Elbette buna daha nicelerini eklemek de mümkündür. Nitekim en takdire şayan ve arzu edilen başarıların tümü, tıpkı en kötü felaketler gibi, kentte yoğunlaşmıştır. Korkular kadar medeniyetin de mekânları olan kentler bağrında taşıdığı ve büyüttüğü tüm olanaklar ağında kırılğan bir tutulmadırlar da. Böylece kırılğanlık ve dehşet kentin karanlık yüzünü resmeden iki duyumu olarak öne çıkar. Can sıkıntıları, hayaller, hayal kırıklıkları, türlü çılgınlıklar insan varlıkları ve kentler arasında açılan yakınlıklar ve uzaklıkların birlikteliğini durmaksızın zaman ve mekânın ağır kütesinin organize edilmesi, yönetilmesi ve birbirine dokunan parçalara ayrılmalari yoluyla işler.

Erken dönemin görece daha düşük popölasyonlu oluşumları olan *megapolis*’ten günümüz metropollerini imleyen *ekümenopolis*’ine yani sürekli yığılmayla örtüşen birleşik kentlerine değin insanlık ve kent arasındaki etkileşimin mahiyeti zaman ve mekân duyumundan çok daha fazlasına işaret etmektedir. Ancak her durumda kent bir yoğunlaşma alanı, insan topluluklarının, halkların bir toplasma alanıdır. Nitekim özellikle de büyük krizlerin bas-

kısı ve güdümünde kentsel yaşamın bağlamı ve çeşitli dinamikleri üzerinde halkların hareketi ve kültürel kırılmaların üretim tarzındaki dönüşüm süreci de merkezi bir önem kazanır. Artık halkların hareketi ve sosyo-kültürel sistemlerin çöküşü Asyalıdan Eskiye, Eskiden Feodale ve Feodalden Kapitalist üretim tarzına doğru belgelenmiştir. Braudel'in doksanlı yıllara işaret ederek birçoğunu derin uykusundan uyandırdığı üzere çağdaş ekonomi biçimleri, çağdaş toplumlarda kenti düşünmek, kenti yazmak *derinleşen bir krizin baskısı* altında mümkündür.

En küçüğünden en büyüğüne, en eskisinden en yenisine devasa kentler yelpazesi kendi zaman ve mekânlarında en büyük yoğunlaşma ve artan yoğunluk alanları olagelmıştır. Ancak bu yalnızca bir popülasyon meselesi de değildir burada salt niceliksel bir yoğunlaşmadan bahsetmiyoruz. Kadınların ve erkeklerin ve onlar arasındaki tüm toplumsal ilişkilerin, binaların, türlü yapıların, tüm üretken kaynakların, mal ve hizmetlerin, tüketim ve mübadele faaliyetlerinin; zenginlik, güç ve enerjinin; iletişim ağlarının ve bilgi aktarımının, eğitimin, dinin, sanatın ve tüm yaratıcı etkinliklerin ve hatta tüm bunlara paralel olarak eşitsizliğin, hiyerarşinin ve hak ihlallerinin yoğunlaşması burada kastedilen.

Kentler en eskiden en yeniye biçimlenişinde insan topluluklarının muhteşem olduğu kadar en dehşetengiz eserlerinin de yuvasıdır. Kentin gerçekliği yeşerttiği kültürel zenginlikler, zafer kemerlerinin, sütun dizilerinin, caddelerin ve pasajların muhteşem ve büyümlü görüntüleri, anıtsal meydanların, alayların ve kutlamaların ihtişamı, tiyatroların, sirklerin, hamamların, pazarların, çeşmelerin, kanalların güzelliği, kullanışlılığı ve rahatlığı ama aynı zamanda şiddete, suça, teröre, işkenceye, infazlara ve katliamlara, şehirli işçilerin ve kırsal kesimdeki kitlelerin sömürülmesine, bakımsız barakalarda veya kiralık apartmanlarda barınan, hastalık ve erken ölümle boğuşan yoksulların, evlerin yağmalanmasına da sahne olmuştur.

Diğer yandan, kapitalizm geliştikçe ve daha fazla yaygınlaştıkça kentlerin varlığı ve nüfuzu da artmıştır. Kırı, köyü, kasabayı

yutan güçlü ve baskın kentsel dinamikler sanayileşme, makineleşme yoluyla insanların boş zamanlarını ya da iş dışı zamanı da durmaksızın kendi kurnaz oyun ve entrikalarıyla tüketimin türlü mekânlarına aktarır. Kapitalist kentin karmaşık dokusu kenti basitçe bir araştırma ya da analiz konusu olmaktan çıkarır. Bu belki de kente yaklaşımın bugün çok yönlü, çok oluşumlu ve disiplinler arası olmasının ve hatta olma gereğinin en güçlü gerekçesidir. Nitekim bu iddianın teorik temelini ilk elden Weber, Durkheim, Marx ve Engels gibi öncü düşünürlerce açık ve net olarak görüldüğünü hepsinin kendi tarzında ulaştığı, çağdaş kapitalizmde kentin *teorik olarak özgül bir analiz nesnesi* olmadığı tezinde bulmaktayız. Yine kapitalist kente yönelik eleştirel düşünceleriyle öne çıkan düşünür Manuel Castells'in konuya dair çalışmanın bağlamını '(toplumsal) anlam' ve 'kültürel göreliliğe' kaydırması da kentin özgül bir analiz ya da araştırma nesnesi olamayacağının bir diğer sunumudur.

Kentin fenomenolojik ve toplumsal gerçekliğine dair tartışmalı tezlerin bir diğer alanı modernleşmeyle süregelen değişimin kentsel yerleşimin özünde gerçek bir kırılmaya tanık olup olmadığına ilişkindir. Kentleşme ve kentsel dinamiklerin yaygınlaşarak her yere nüfuz etmesi modernleşmeyle birlikte her ne kadar bazı felaket senaryolarına, geçmişe özlemin nostalji kokan serzenişlerine ya da eski ve yeninin birlikteliğini yaratıcılık olanakları adına sonuna kadar acı ve zevkle duyumsamaktan keyif alan Baudelaire ya da Benjamin gibi nicelerine tanıklık eder. Burada özellikle temas edilmesi gereken nokta modernitedeki kilit siyasi aktörün *devlet* haline gelmesidir. Modern kent, dış devlet yetkilileri tarafından kontrol edilmektedir ve bu nedenle, başkentinkilerle karşılaştırıldığında, tek tek kentlerin yerel siyaseti ikincil bir mesele haline gelmektedir. Buna bağlı olarak modern kentin bir gerilim ve çekişme alanı olduğunu da söyleyebiliriz. Bu gerilim ya da çekişme bir yandan kentlerin büyümesine ve aşırı büyümüş ve aşırı nüfuslu bir modern megalopolisin şekillenmesine tabi olurken diğer yandan postmodern veya geç modern çağın yeni, başka ya

da farklı kentsel oluşumlarına kapı aralayacak fırsatlar kollamaktadır. Bu fırsatlar metropollerin gölgesinde aranan soluk alma alternatifleri olarak belirirler ve *Cittaslow* ya da ‘sakin kent’ hareketinden ekolojik kente, *metaverse* ve kentte açılmanması beklenen sanal bir kent dokusu ya da kente tabi veyahut da ayrık bir sanal bölgeselleşme düşünden estetize edilmiş yaşamların arenası olan sanat yapıtları olarak kentlere, türlü çeşitli kent ütopya ve disütopyalarına değin daha nicelerine çeşitlenirler.

Bu çeşitlenme hâlihazırda günümüz kentlerini anlama zeminini kaygan, kırılğan ve belirsiz ama bir o kadar da çok boyutlu ve zengin kılmaktadır. Nitekim kenti kent yapan şey sadece gökdelenler, mağazalar ya da iletişim ağları değil, aynı zamanda bu tür yerlerde yaşayan insanların kentli gibi davranmaya zorlanmasıdır. Bazıları için bu, sürekli artan bir yaşam temposunu, kentlerde olup bitenlerin engeller teşkil etmesini ve hesaplamaya, rasyonelliğe ve soyut düşünceye dayalı bir zihinsel tutumu içerir. Bu durum, birçok açıdan kent sakinlerinin kentlilik güdümünde içine hapsediği bir örümcek ağını andırır. Ama bir o kadar da kent bir zamanların meşhur Venedik miti (*mito di Venezia*) gibi arzular ve düşlerin birleştiği senfonik bir ritimdir. Bu türden teorilerin kente ve kentliliğe yönelik yaklaşımlarında mekân ve politik yapıyı birleştiren örüntülere, kurumsal işleyiş ve kentin bölgesel biçimlenişine merkezi bir rol verilmiştir. Bu tadımlık sunuşun ardından elinizdeki kitabın oluşmasında bizleri motive eden tüm bu teorik, tarihsel ve toplumsal çeşitlilik ve belirsizliğe riayet ederek amacımız, kenti sorgulatan bazı temel sıkıntıları, krize mahal veren ya da verebilecek olan durumları, kent algı ve duyumunu kritik ederek sanal evrenlerden iktidar ve devlete, metropollerden yerelliğe, ütopya ve disütopyalardan melez ve çok anlamlı oluşumlara, sanatın en çağdaş formu ve gücü olan sinemaya ve hatta ekolojik duyarlılığa ve politik temeline değin genişleyen bir *kentsel mekan kesiti* sunmaktır.

Derlemenin ilk metni Mustafa Doğanoglu’nun *Ecdadın İzinde: “Yeni” Türkiye’de ‘Milli İhya’ ve Altın-Çağ Mitini Mekân Üzerinden*

Okumak yazısıdır. Doğanoğlu yazısında bir topluluğun siyasal inşası ve kimliklenmesinde belleğin, özellikle neyin hatırlanması neyin unutulmasına teması bakımından ne denli önem arz ettiğine odaklanmaktadır. Ulusal kimlik bağlamında “gurur duyulan ortak geçmiş”in bir bellek üretimini ön koşul olarak zorunlu kıldığını iddia eden Doğanoğlu, bellek üretme politikasının en gözle görölür biçiminin sembollerin mekândaki dolaşıma sokulmaları olarak sunmaktadır. Bu açıdan, mekânın somutluğu ve kalıcılığı, onu belleğin üretilmesi bağlamında kilit bir konuma taşımaktadır. Böylece mekân, siyasal bir nitelik kazanır. Bellek üretimiyle mekânın araçsallaştırılması arasında zorunlu bir ilişki olduğuna vurgu yapan yazar, “ulusal kimliğin hangi değerler, hangi dinamikler üzerine kurulması gerektiği” tartışmasının bellek üretiminin neyi kapsaması ve neyi dışlaması gerektiğini de barındıran ideolojik bir tartışma olduğunu belirtmektedir. Mekânı siyasal ve ideolojik bir niteliğe kavuştıran bu durum ışığında Doğanoğlu’nun yazısı, Kemalist ulus inşa paradigmasının Selçuklu ve Osmanlı mirasını yok sayan hatta bertaraf etmeye çalışan sembolik mekân üretimine karşı bu mirası sahiplenerek “yeni” Türkiye’de nasıl bir sembolik mekân üretimi politikasının temel alındığı, hangi unsurların ön plana çıkarılmaya çalışıldığı, ulusun ‘ihya’ edilmesi, bellek ve mekân üretimi bağlamında tartışmaya aması açısından literatüre önemli bir katkıdır.

Derlemenin ikinci metni, Halil Ecer’in *Kenti Bir İstisna Olarak Düşünmek* yazısıdır. Ecer, ekonomik, sosyal ve siyasal koşulların yeniden üretildiği kentlerin fiziksel ve toplumsal formlara bürünürken geçirdiği evreler ile birlikte kimliklenmesine işaret ederek bu kimliğin, kenti tanımlarken yönetsel ve mekânsal düzlemde katkı sağladığına temas etmektedir. Toplumsal yaşam ve ekonomik dinamiklerin kent ve kentlinin durumunun, koşullarının saptanmasındaki önemine vurgu yapan bu yazı, kentin ilişkiler ağında politik aktörlerin rolünü de sorgulamaktadır. Ecer’e göre, ilişkilerin sürekli yeniden üretime tabi tutulması, kent yönetiminin kente hâkim mi yoksa tabii mi olduğu sorununu doğurmakta

olup hukuk ve siyaset felsefesinin yönetsel rol atfettiği ‘egemen olanın’ kentteki karşılığının ne olduğunun tartışmaya açılması elzemdir. Bu bağlamda yazıda bir yandan egemen olanın yönetme biçimi ve toplumsal yaşama müdahale araçlarından olan ‘olağanüstü hal’ ve ‘istisna hali’nin yasa ile ilişkiseliliği tartışılırken bu faktörlerin kent yönetimi ve planı ile ilgili girdiği ilişkiler analiz edilmektedir. Yine olağanüstü hal tanımlanmaya çalışılırken aynı zamanda ‘olağan’ olanın inşa süreçlerini sağlayan toplumsal sözleşmeler ve ‘Türklük Sözleşmesi’ de ele alınmaktadır. Böylelikle siyaset ve hukuk çerçevesinde olan bu kavramların kentteki karşılığı üzerinde durulurken Türkiye kentlerinde olmuş ve olmakta olan bir takım olguların ‘istisna hal’ kapsamında nasıl yer bulduğu sorusuna merkezi bir rol verilmektedir. Ecer’in yazısı, günümüz Türkiye’inde üretilen kentsel yaşamın mekânsal, sosyal ve yönetsel koşullarının hukuk ve siyaset felsefesi kavramlarının kent durumu üzerindeki etkilerini değerlendirmesi bakımından önem arz etmektedir.

Derlemenin üçüncü metni Tolgahan Aydın’ın *Türkiye’de Kent-sel Politikanın Dağınık/Karmaşık Ekolojisinde “Yerel Yönetimler”* yazısıdır. Aydın’ın titiz ve ayrıntılı çalışması günümüz dünyasında kentin sorunsallaştırılmasında oldukça önemli bir husus olan yerellik ve yerel yönetimlerin kent politikaları ile mekânsal kur-gusu arasındaki ilişkinin eleştirel analizi niteliğindedir. Aydın özellikle 2000 yılı sonrasını temel alarak, Türkiye’de kentsel siyasa yapımına etki eden farklı aktörlerin/yapıların/süreçlerin yerelliklerdeki karşılıklarını, alanın önde gelen isimlerinden Mustafa Kemal Bayırbağ’ın kamu politikası yapımı için önerdiği kavram-sallaştırmalardan (kentsel politikanın araçsallığı, kamu politikası üreten/üretilen kentler, kentleşen kamu politikası) faydalanarak, belediyeler üzerinden okumaya çalışmakta ve kent yönetiminde ortaya çıkan muğlak ve istisnai yapıyı kentsel politika yapımındaki açmazlarla ilişkilendirmektedir. Temel kavramsal tartışmalarla başlayan yazı, kent politikalarının oluşumundaki temel eğilimlere yer vermekte ve bu konudaki dağınık/karmaşık ekolojiyi vurgula-

maktadır. Özellikle de kentsel krizle ortaya çıkan yerel aktörlerin kentsel siyasa yapım sürecindeki konumlarını tespit ederek (kentsel) sorunların/açmazların çözümüyle ilişkili yol haritasına dair de bazı ipuçları vererek tamamlanan bu yazı kent politikaları ve yerel yönetimler arasındaki karmaşık ilişkinin analizi ve eleştirel olarak değerlendirilmesine imkân tanımak bakımından önem arz etmekle birlikte ilgili literatüre önemli bir katkı da sağlamaktadır.

Derlemenin dördüncü metni Ahmet Emin Bülbül'ün *Hayatî Mekân: İz Bırakma'da Kentin Politik Ekolojisi* yazısıdır. Bu yazı yeni materyalist bir saf tutarak, İz Bırakma (Leave No Trace, Debra Granik, 2018) filminde kent ile doğa arasında kurulan ilişkilere ayrıntılı bir gözle bakmakta ve bireysel varoluşun bu ikili çevremiyle kuşatımına dair fenomenolojik bir analiz sunmaktadır. Bülbül yazısında, hikâyenin başkarakterlerini ve Granik'in biçimsel tercihlerini Henry David Thoreau'nun transandantalizm'inden, Jane Bennett'in canlı maddesellik düşüncesinden ve Alex Loftus'un sosyo-doğal öbikleşme'yi mümkün kılan unsurlardan biri olarak tanımladığı praksis kavramından feyz alarak anlamaya çalıştığını belirtmektedir. Yazının temel argümanı, kent ile doğanın eşyanın tabiatıyla çevrili maddesel yapılarla temas hâlinde, yer değiştirebilir olduğu; ikisinin kurduğu ilişkinin içli dışlı, toplumsal, daha geniş bir politik ekolojiyle dönüştüğü yönünde şekillenmektedir. Bülbül'ün yazısı, kent sorunsalını, kent krizini ve onun doğa ya da ekolojik çevreyle ilişkisi esasında sinematik imgelerde yansıyan farklı boyutları üzerinden analiz etmesi bakımından önem arz eden bir diğer çalışma olarak derlemenin tamamlanmasına özgün bir katkı sunmaktadır.

Derlemenin beşinci metni bendeniz Senem Kurtar ve Ceyda Kurtar Anlı'nın birlikte oluşturduğu *Mekânsal Ayrışmanın İzinde: Heterotopya ve Metaverse Çılgınlığı* başlıklı yazıdır. Bu yazı Türkiye'de henüz felsefi ya da teorik bağlamda şekillenmemiş ve üzerine yazılıp çizilmemiş ancak dünya çapında insanların hayal, inanış ve yaşantılarını etkisi altına almaya başlamış olan *metaverse* çılgınlığına Foucault'nun *heterotopya* kavramsallaştırması esasın-

da bakmayı öneren bir başlangıç çalışmasıdır. Yazıda *metaverse*'ün varlığı, gerçekliği ve geleceğini sorgulatmayı amaçlayan pek çok soru, öneri ve eleştirel yaklaşım gündeme getirilerek sonraki çalışmalara öncülük etmesi hedeflenmiştir. En az *metaverse* kadar sorunlu ve belirsiz bir sözcük olan *heterotopya* da böylelikle Foucault'nun henüz kendi dönemi açısından makul görülebilecek arkaik örneklerinin dışında yeni bir örneklem alanına taşınarak kavramın belirsizliği üzerinden tartışma alanı da genişletilmeye çalışılmıştır. Yazı *heterotopya* ve *metaverse* ikilisinin birlikte irde edilmesi esasında kentin bir yandan mevcut iktidarlarca belirlenen ve yönetilen diğer yandan iktidar mekânına dâhil ama ondan ayrışma yoluyla sınırlarını belirleyen bu parçalı kentsel oluşumlara dair tadımlık bir çalışmadır.

Derlemenin altıncı metni Sinem Şahin Yeşil *Korku Şehrinin Sokakları: Kent Distopyaları* yazısıdır. Yeşil, bu yazıda kentler ve distopya arasındaki eski ilişkiden yola çıkarak distopyalara kent merceğinden bakmayı önermektedir. Distopik kentler söz konusu olduğunda aklımıza genellikle Hollywood filmlerinin karanlık sokaklar, tekinsiz kenar mahalleler, sis içindeki gölgeler, serserilerin, sokak çetelerinin, uyuşturucu tacirlerinin cirit attığı tehlikeli bölgeler, suç şehirleri gibi görüntülerinin geldiğine temas eden yazar, Bazen de distopik kentlerin aynı zamanda varoşlar, gecekondu, çıkışı olmayan kirli sokaklar, yoksulluk olarak da karşımıza çıktığını belirterek kentin distopik görüntüsünün iki farklı durumuna işaret eder. Yeşil'e göre, totaliter rejimlerin baskıları, savaş, türlü şiddet biçimleriyle bezenmiş yaralı kentler de olabilir bunlar. Yazara göre distopik kentler, karanlık, tekinsiz, rahatsız edici ya da korku dolu manzaralar sunmaktadır. Ancak karanlık kentlerin yaşamlarımıza ve yaşadığımız yerlere dair işaret ettikleri önemli meseleleri, anlatacak hikâyeleri de vardır. Bu nedenle, onlara bakışımız popüler kültürün "eğlence" amaçlı bir üretimi, "kaçışçı" bilimkurgunun güvenli mesafelerimizden tükettiğimiz hoş ürpertileri ile sınırlanamayacaktır. Konunun oldukça önemli, geniş kapsamlı ve disiplinler arası bir çalışma gerektirecek kadar zengin olduğunu vurgula-

yan Yeşil, yazısının kısa bir giriş olduğunu mütevazı bir biçimde irdelemekten de imtina etmemektedir. Korku kentinin distopik imgeleri ile Yeşil'in yazısı, modern kentin günü ve geçmişi arasında salınarak kent sorunu adına sorgulayıcı bir zemin sunması bakımından önem arz etmektedir.

Derlemenin yedinci metni Zehra Soysal'ın ilgi çekici bir başlığı olan *Ve Nar Çatladı!* yazısıdır. Soysal, Ümit Ünal'ın *Nar* filmi esasında mekân, biyopolitika, toplumsal cinsiyet üçlüsünün görüngülerini takip ederek bize sinema ve kent arasındaki güçlü bağı sorgulatmaktadır. Soysal'a göre, *Nar* filmi, açılış ve kapanış sekansları ile geçmişe geri dönüş sahneleri haricinde tek mekânda geçen ve mikro düzlemde aynı mekânda bir araya gelen dört kişi arasındaki sınıfsal, toplumsal cinsiyet ve inanç temelli farklılıklardan oluşan çok katmanlı bir çelişkiler yumağı üzerinden makro düzlemde derin sınıfsal farklılıkların ve bu farklılıklarla yakından bağlantılı diğer toplumsal çelişkilerin, eşitsizliklerin ve adaletsizliklerin mevcudiyetine karşın görünürde aynı toplumun mensupları, aynı devletin vatandaşları olarak bizleri bir arada tutan şey aslında bir nar kabuğu kadar ince ve kırılgan olduğunu nar metaforuyla serimleyerek toplumsal birlik ve bütünlüğü sağladığı farz edilen toplumsal harç mitosunu sorgulamaya açmak adına son derece yoğun ve zengin bir doku sunmaktadır. Özellikle kent sorununu sinema bağlamında örneklendirerek ele alan bu yazı sanatın çağdaş dünyadaki en etkin formu olan filmin gücünü bir kez daha tanıtlar gibidir. Soysal'ın yazısı, kentsel yaşamın mekân, toplumsal roller, cinsiyet sorunsalı gibi temel dinamiklerin pence-resinden sahnelenmesi ve okuyucuyu bu konularda sorgulamaya davet etmesi bakımından önem arz eden özgün bir yazıdır.

Kente yakılan ağıtlar, kent krizinin sinema, iktidar, bellek, başka yer arayışları, metaverse, distopik görüngüler gibi farklı sunumlarının zengin ve içerikli bir kolajını oluşturan elinizdeki kitap, oldukça çağdaş bir probleme dair güzel bir seçki niteliğinde olup temel dokusunu kapitalist kentin parçalanmış, yaralanmış, melez gerçekliğinde bulmaktadır. Teşekkürün her daim bir

borç olduğu düsturunu hayatımda ilkeselleştirmiş biri olarak bu güzel derlemenin oluşmasında ilk olarak yazılarıyla katkı sunan tüm yazarlara teşekkür ediyorum. Bu görünen yüzün ardında kitabın oluşumunun arka planında cömert bir tavırla çalışan ve yazıların değlendirmesi ve düzenlenmesi sürecinde emekleri büyük olan Çağla Karabağ, M. Ragıp Kalelioğlu, Ömer Faik Anlı ve kitabın oluşma sürecine önerileriyle destek veren Musatafa Kemal Bayırbağ'a destekleri ve değerli katkıları için sonsuz teşekkür ediyorum. Kente dair ufak da olsa bir soru bırakabilmek dileğiyle, sorgulayan ve eleştiren keyifli okumalar...

Senem KURTAR